

Ante Tomić

**NIŠTA
NAS NE SMIJE
IZNENADITI**

■ Laguna ■

Copyright © 2003, Ante Tomić
Copyright © ovog izdanja 2023, LAGUNA

BIBLIOTEKA BEZ PREVODA

Knjiga 20

**NIŠTA
NAS NE SMIJE
IZNENADITI**

Sadržaj

jedan

Ko te ljubi dok sam ja na straži? 9

dva

Bit će to naša mala tajna 25

tri

Kad Nadalina noge toća 42

četiri

Jebač napred, ostali stoj! 57

pet

Živio prijateljski narod Maroka! 72

šest

Besmrtno Titovo djelo 87

sedam

John Lennon i Yoko Ono 104

osam

Izvrši naređenje pa se žali 119

devet

Kod crnog pastuva 136

deset

Uđite u srca vojnika 156

jedanaest

Crna cijev službenog pištolja 172

dvanaest

Smrt Envera Hoxe 192

epilog

Oj, drugovi, je l' vam žao 208

Zahvala . . . . . 221*O piscu* 223

jedan

Ko te ljubi dok sam ja na straži?

Dugo je čekao to proljeće. Prije mu ono nije toliko značilo. Kada bolje promisli, prije vojske nije valjda ni zamjećivao prirodu. Trebao je doživjeti da mu se negdje u nekoj makedonskoj vukojebini, na tisuću tristo metara, na minus dvadeset tri smrzne slina iz nosa, ili da se u razmočenom i teškom sivomaslinastom šinjelu koprca kroz snijeg do pojasa, pa da zacvili za onim bezbrižnim toplim danima na rivi i shvati koliko je bio sretan. U šest mjeseci koliko je ovdje trajala zima već je nekako bio počeo vjerovati da je ta sreća zauvijek izgubljena. Od listopada do ožujka, a da sunce nijednom nije provirilo iza teških i gnjecavih niskih oblaka, oštar studeni vjetar stišavao bi se samo kako bi u krupnim i gustim pahuljama napadalo novih četrdeset centimetara snijega, i on je bivao sve tjeskobniji i tjeskobniji. Ujutro je još bilo donekle podnošljivo, ali popodne, kada bi već poslije ručka čitava njihova strana planine utonula u sjenu, strašna potištenost uvlačila se u ljude. Sati su se sporo cijedili, u pet bi ti se činilo da je već

ponoć. Noć je bila beskrajna. Čitavu zimu bio je jadan, bezvoljan i ispunjen samosažaljenjem, a rjeđe se i kupao. Kao i drugi, uostalom. Velika spavaonica u kojoj su živjeli, s usijanom peći od lijevanog željeza čija bi gornja ploča crveno zasjala na sredini sobe navečer kad bi ugasili svjetlo, bila je pregrijani svinjac u kojemu su kiselo smrdjeli neoprane noge i znoj. Bilo je to tako drukčije od onoga umivenog i izglačanog, šminkerskog studentskog života kojemu je pripadao do prošlog lipnja, a opet, tako se lako naviknuo na to životinjsko bivanje. Uistinu, bio je kao životinja koja u brlogu čeka da grane proljeće.

Onda je ono došlo. Čuo ga je, doslovce, jedno jutro u pet i trideset na asfaltiranom dvorištu, još u mraku u kojemu su žuto svijetlili prozori karaule, kada je u savršenoj tišini odnekud zacvrkutala neka ptica. Taj sitan cvrkut, jebeš mu sve, bio je najljepše što je ikada u svome životu čuo. Bio je to prvi, maleni tračak radosti koji je obasjao njegovu sumornu dušu. Onda je krenulo, mic po mic, gotovo nezamjetno, ali sigurno i neumitno. Prvi put u svojih dvadeset šest vidio je proljeće, pred kojim snijeg kopni i povlači se u sve manje otoke da bi naskoro sasvim potonuo u žutozelenoj travi. Gledao je tu silnu vodu kako se cijedi i slijeva niz planinu u zamršenoj mreži potočića što brzaju između naslaga gnjilog šušnja, kako se diže do crnih grana na kojima se iz pupova izmetnulo sitno lišće. Zatvorio bi oči i učinilo bi mu se kako gotovo može čuti jednakomjerni ritam vode koja oslobođena pulsira cijelom planinom, da bi se dolje na dnu, u dolini, izlila u jezero, čija se površina na crvenom svjetlu sutona pretvarala u rastopljeno zlato.

„Doktore.“

„Molim?“

„Opalim te golim!“

Siniša se nasmiješi. Glupa fora, ali zbog nečega, nekakve prostodušne dokonosti s kojom ju je Ljuba izrekao, u tom je času osjetio čudnu prisnost s tim ljudima koji su u prostoriji iza njegovih leđa kartali, drijemali, čitali trivijalno, pretežno pornografsko štivo, ili sa strastvenom znanstvenom znatiželjom otkrivali da metan u prdežu izgara lijepim modrim plamenom. U deset mjeseci koliko je s njima dijelio napor u zajebavanju dnevnih zapovijedi i Pravila službe Oružanih snaga SFRJ, razvila se među njima čvrsta solidarnost, a katkad i istinsko muško bratstvo, gdje je gotovo pitanjem časti shvaćano da kada neki majmun sa širitima i zvjezdicama nešto zatraži od tebe, ti to ili učiniš nesolidno i loše ili ne učiniš nikako. Što se, naposljetku, po nekakvom običajnom pravu i očekivalo od njih. Njihova junska klasa, za prijatelje junci, odnedavna je brojala dvoznamenkasto do kraja vojnog roka, a to je već značilo biti teška džomba, koja se, razdrljena i nepodšišana, ne da zlostavljati glancanjem čizama, pušaka ili sanitarnih prostorija.

Sunce, koje je jutros izašlo na istoku socijalističke Jugoslavije, sada je već sasvim zašlo iza planine, u susjednu i razmjerno neprijateljsku, premda također socijalističku Albaniju. Siniša se okrene od prozora i sjedne do četvorice koja su, izvaljena na spojenim krevetima igrali šnaps u cigarete. Ljuba, poznat i kao Ljuba Vrapče, vedro mu namigne.

„Doktore, jebote, gledaj šta im radim“, reče bacajući adutovu desetku.

„Konju!“, opsuje desetar Milčo.

„Jao, dečaci, šta ću sa vama“, reče mangup tobože samilosno, skupljajući karte s prašnjave sive deke. „Još

morate puno voća da jedete, i mleka da pijete, da biste jednom kad porastete mogli da igrate kao čika Ljubomir.“

„Ne seri, nego igraj“, reče Hasan Šišmiš zlovoljno.

Vrijeme im je sporo prolazilo. Stajali su tu u proljeće 1985. na braniku zemlje čekajući da Albanci napadnu, jer je bilo sasvim pouzdano da će Albanci, kao jedan dokazano zločinački narod, jednom svakako, mučki i iz potaje, kako to samo oni znaju, napasti. Pokušat će ih zateći na spavanju, prikrasti se s mrakom preko granice s bajunetama u zubima, sigurni u svoju pobjedu, no najbolji sinovi naših naroda i narodnosti, koji su inače gostoljubiva i pitoma čeljad, ali zmija ljutica ako se drzneš taknuti u integritet i ustavnopravni poredak njihove samoupravne domovine, silovito će ih odbaciti, a onda i pojuriti preko cijele Albanije, natjerati sve do Jadranskog mora, u koje će onda ti kukavelji u panici poskakati i sramno se utopiti – jer Albanci, razumije se, ne znaju plivati – da bi na površini ostale plivati samo tisuće i tisuće njihovih tradicionalnih bijelih kapica.

Tako je po prilici u oficirskim projekcijama izgledao rat s Albanijom, i svi su mu se neobično veselili i trljali ruke u slatkom iščekivanju da počne. Čeznutljivo su zurili u tminu ničije zemlje, naprezali oči i trzali se na svaki šum, a njihovi su ovčarski psi požudno njušili studeni zrak. Ali Albanci nisu dolazili. Nije ih čak bilo ni vidjeti. Pješačili su desetke kilometara svakoga dana a da nijednom nisu naišli ni na otisak neprijateljske čizme, ni na kožuricu salame s albanskim natpisom ili slinavi opušak. Ništa! Šuma jela s granama povijenim pod težinom snijega bila je uvijek jednako tiha i pusta, sve je bilo bijelo i netaknuto kao da je svijet istom jutros stvoren. Poneki srndać, na

kojega je pod prijetnjom višemjesečnog vojnog zatvora bilo zabranjeno pucati, šmugnuo bi u gustiš, i to je bilo sve. O Albancima su samo slušali u regrutskim predajama vrlo dvojbene vjerodostojnosti. Kako je neki njihov, na primjer, jednom davno kroz kišu metaka prebjegao na našu stranu s nacrtima za nuklearnu podmornicu, ili nešto slično jednake uvjerljivosti, a sve drugo u vezi s njima bilo im je potpuni misterij.

Sve dok Ljuba Vrapče nije naletio na jednoga.

O, to je bila frka, sjeti se Siniša. Pa i sada, dok gleda tog dušanovačkog frajera kako s cigaretom dogorjelom gotovo do noktiju miješa karte fućkajući *Rain Drops Are Falling On My Head*, ne može sakriti zadivljenost njegovim držanjem u tom slavnom slučaju. Prije dva mjeseca otprilike Ljuba se rano ujutro vratio iz patrole s viješću da je vidio albanskoga graničara duboko u našem teritoriju. Karaula se silno uzбудila, a ambiciozni poručnik Nađ brzo je Ljubu izolirao od ostatka voda kako ne bi širio paniku i smjestio ga u svoju kancelariju da napiše izvještaj. Puna četiri sata Ljubi je trebalo da ga sastavi, dok je Nađ nervozno pušio šećući gore-dolje hodnikom, a vojska u spavaonici šaptom razvijala scenarije sada već posve izglednog rata. Onda je Ljuba napokon, nekako oko ručka, izašao iz kancelarije zakopčan i s titovkom na glavi, odrješitim korakom prišao poručniku, stao mirno pred njim i salutirao, ozbiljno mu i bez riječi predajući načetero presavijen papir. Imre Nađ uzeo je izvještaj i samo lagano kimnuo otpuštajući regruta, a ovaj je ušao u spavaonicu i umorno sjeo na krevet praćen dvadeset jednim parom preplašenih očiju. Samo časak kasnije požarni je uletio u prostoriju s poručnikovim naređenjem

da se čitava posada karaule pod punom ratnom opremom ima u roku od pola minute nacrtati postrojena na pisti.

Nakon trideset sekundi svi su bili tamo, s puškama na ramenima i šljemovima natučenim na oči.

„Mirno!“, dreknuo je poručnik i svi su se hitro isprsilili zatežući remenje pušaka.

„Ljubomir Karanović!“, viknuo je Nađ potom.

„Ovde!“

„Tri koraka napreeeed marš!“

Trup! trup! trup!... zatuklo je odsječno na zaleđenom dvorištu karaule.

„Naaaalevo krug!“

Ljubomir Karanović zvani Ljuba Vrapče spremno se okrenuo na peti lijeve i prstima desne noge i propisno ponovno sastavio stopala, stojeći sada licem u lice s vodom vojnika.

„Ljubomire Karanoviću, pročitajte svojim drugovima svoj izveštaj o susretu s albanskim vojnikom“, rekao je Nađ pružajući mu onaj isti načetvero presavijen papir.

Ljuba Vrapče je uzeo papir i rastvorio ga.

„Albanski vojnik koga sam video dvadeset trećeg ovog meseca tekuće godine“, pročitao je svečano, „brzo se prebacivao sa grane na granu.“

„Dalje, družo vojniče!“, zapovjedio je poručnik Nađ.

„Nema dalje, družo poručniče!“, odgovorio je Ljuba Vrapče.

Poručnik Imre Nađ zamišljeno je napravio krug oko Vrapčeta i zaustavio se iza njegovih leđa, sasvim blizu, kao da mu hoće nešto prisno šapnuti na uho, tako je to izgledalo, a onda u deset minuta a da pritom nijednom nije udahnuo – kako će svi poslije pričati, makar je to,

naravno nemoguće, jer bi to bilo više nego dvostruko duže od svjetskog rekorda – prosiktao nesuvislu bujicu najživopisnijih psovki, uvreda i prijjetnji koje je vojnički genij ikada izmislio. Siniši se, recimo, osobito upečatljivim učinio moment kad je Nađ Ljubi rekao da mu nekoga, je li to bila majka, sestra ili tetka, Siniša se više nije sjećao, jebe u slezenu!

Za sve to vrijeme Ljuba Vrapče ostao je u propisnom stavu mirno, praznim pogledom zagledan preda se. Možda mu je samo u jednom kratkom trenutku, tako kratkom da je to teško sa sigurnošću kazati, kraj usana zadrhta u podrugljivu smiješku.

Siniša nikada prije ni poslije nije sreo nikoga tko je bio tako *cool* kao Ljuba Vrapče. Mladi beogradski taksist u vojsku je bio došao s čvrstom nakanom da se tu nipošto ne zadrži duže od mjesec dana, pa je noćima izbezumljeno vrištao budeći se tobože iz stravičnih mora i zapišavao vojničke madrace ne bi li se prikazao emocionalno nestabilnim za služenje domovini. Uz to je vladao fascinantnom vještinom da može zaplakati kad poželi. Siniša nije mogao vjerovati kada bi to vidio: časak ili dva Ljuba bi se koncentrirao, a onda bi krenuo neviđeno uvjerljiv, neutješan plač sa svim njegovim simptomima, brada bi mu zadrhtala, ramena se počela tresti, a niz obraze bi mu se počele cijediti krupne suze. Na nesreću, u skopskoj je vojnoj bolnici bio jedan valjda potpuno nastran psihijatar, major po činu, koji je odmah, na prvom i jedinom pregledu, emocionalno nestabilnom regrutu kazao da te simulantske fore kod njega ne prolaze. Da Ljuba eventualno pojede nekoliko komada žileta, viljušku ili nešto stakla, on bi bio spreman ozbiljno razmisliti o njegovu

prijevremenom povratku u civil. Ljuba, naravno, tako ćaknut da bi jeo staklo i žilete ipak nije bio, pa je prestao vrištati i mokriti u postelju i razmjerno se ipak socijalizirao u „vojničkom kolektivu“, sa sporadičnim incidentima koji su ga dvaput odveli u vojni pritvor i priskrbili mu nebrojeno mnogo prekorednih požarnih ili stražarskih službi, koje bi uvijek uredno, ali bez trunke kajanja odradio, ravnodušno slušajući oficirska urlanja.

Tada su nekako, kada se Vrapče pomirio sa sivomaslinastim usudom, on i Siniša postali bliskiji. Jednog sparnog srpanjskog predvečerja Siniša je na klupi ispred restorana čekao postrojavanje za večeru slušajući Ramonese na *walkmanu*, i vjerojatno je u jednome trenutku počeo pjevušiti... Slušao je, sjeća se, *K. K. K. Took My Baby Away...* jer se kraj njega odnekud našao Ljuba Vrapče i kucnuo ga po ramenu. Siniša je u čudu skinuo slušalice.

„Ajde, budi drug“, zamolio je Ljuba pokazujući na *walkman*, „pusti i mene malo.“

Siniša mu je prepustio *walkman*, a Ljuba je sjeo na klupu do njega, stavio slušalice i počeo se ritmično treskati.

„Jesi li prije slušao Ramonese?“, upitao ga je Siniša.

Vrapče nije čuo.

„Jesi li prije slušao Ramonese?!“, ponovio je Siniša gotovo vičući.

Ljubomir Karanović zvani Vrapče ga je pogledao i nije ništa rekao, samo je otkopčao rukav košulje i zavrnuo ga do ramena, gdje je stajalo tetovirano: „GABBA GABBA HEY“.

And that was the beginning of a beautiful friendship. Premda je Siniša bio gotovo sedam godina stariji, unatoč razlici u obrazovanju i podrijetlu i mimo zemljačkih okupljanja, beogradski mangup i mladi liječnik iz činovničke,

ponešto blazirane obitelji splitskih koljenovića, otada su puno vremena provodili zajedno, dijeleći strast prema stripovima i prezir prema nogometu, no iznad svega su bili Ramonesi, Crampsi, New York Dollsi, Talking Headsi, Clash i Hendrix, Velvet Underground, Waits i Zappa, Iggy Pop... gomila bezobrazne muzike u kojoj se vojnička realnost nekako otkrivala apsurdnom i nakaznom. Rokenrol ih je oslobađao od urlanja i maltretiranja, od postrojavanja, marširanja, glancanja i pucanja, od noćnih uzbuna i pjevanja u hodu, na čudan je način razgolićavao nadmenu neukost koja se skrivala iza besmislenih vojničkih rituala i zabrana. Urotnički su se smiješili dok im je ta muzika iz slušalica tutnjala u glavi, čineći se sami sebi nekako boljima od drugih, kao da znaju nešto što ovi nikada neće znati.

„Hendrix je bog!“, rekao bi Ljuba.

„Hendrix je bog!“, složio bi se Siniša.

I to da su možda samo njih dvojica od dvije i po tisuće ljudi u skopskoj kasarni znali da je Hendrix bog snažilo je njihovo savezništvo među neznabošcima koji se klanjaju zlatnom teletu Bijelog dugmeta ili Lepe Brene. Ljuba je u tome bio ortodoksniji. Za njega to nije bila muzika, nego život. Za Ljubu stvar je bila jednostavna: ako slušaš Rolling Stonese, moraš bacati televizore kroz prozor. Kao što je, uostalom, jednom i učinio, iz čista mira, prošlog ljeta, dok je čitava četa nabijena u učionici živčano gledala neku utakmicu na Europskom nogometnom prvenstvu u Njemačkoj. Sinišu su silno zabavljali ti njegovi ispadi, a najviše mu se sviđalo kada bi Vrapče izbezumljivao oficirski i podoficirski kadar postupcima za koje oni nisu znali jesu li bezočna provokacija ili znak potpune imbecilnosti.

„Karanoviću, zašto ti nisi u čizmama?“

„Na pranju su mi, družo poručniče.“

„Dao si čizme na pranje?“

„Ne, družo poručniče, u vešeraju su rekli da oni ne peru čizme, pa sam morao sam da ih operem.“

„Čizme!?“

„Jeste, družo poručniče. Deterdžentom i toplom vodom.“

„Je li ti to mene zajebavaš, Karanoviću?“

„Ne zajebavam, družo poručniče.“

Ipak, ono što je Sinišu i Ljubu Vrapčeta vjerojatno više od svega zbližilo jest to da su bili zapravo posve različiti ljudi. Sinišu je golicala Ljubina frajerska smionost, da bude ono što on sebi ni u najrazuzdanijim maštarijama ne bi dopustio – šutnuti desetara, na primjer, iz sve snage nogom u stražnjicu – dok je Ljubu strahovito impresioniralo druženje s intelektualcem, liječnikom, a kada je još čuo da ovaj namjerava specijalizirati ginekologiju, umalo nije ničice pao pred njim. To da netko po čitav dan dodiruje ženske genitalije i da ga još i plaćaju zbog toga dušanovačkom je frajeru bilo vrlo blizu poimanja apsolutne sreće. I nikako se nije dao uvjeriti da postoje ipak stanovite razlike između ginekologije i seksa. Tvrдио je da Siniša tako govori samo zato što je skroman.

„Ovo je moj drugar Siniša, ginekolog iz Splita“, rekao bi Vrapče kad bi se upoznawali s djevojkama u skopskim kafićima. Ono ginekolog – ne budući ginekolog, nego baš ginekolog – vjerojatno je trebalo cure upozoriti kako im je bolje da se ne šmiraju pred jednim stručnjakom koji žensku intimu ima u malome prstu, nego da, ako je moguće, koliko odmah skinu gaćice i podaju im se na licu mjesta. Doduše, valja priznati, uistinu su imali priličnog uspjeha

kod žena ako se ima na umu njihov nimalo prestižan regrutski status, no Siniša je to pripisivao više Vrapčetoj zavodničkoj okretности negoli ženskoj impresioniranosti „ginekologom iz Spita“. Neizrecivo ga je zabavljalo Vrapčeto umiljavanje curi. Katkad sasvim nedostojanstveno, gradeći se jadnim i nezaštićenim poput šteneta, trabunjao je kako njegovo srce krvari, duša ga boli, bubrezi mu otkazuju... ako mu dotična ne udijeli mali, posve malecki poljubac. Koliko god je s muškarcima bio hrabar, drsko izravan, podrugljiv i nadmoćan, toliko se sa ženama trsio biti ljubazan i drag, gdjekad gotovo do ljigavosti, makar je i ovdje znalo biti trenutaka kada bi na površinu isplivala njegova prava narav.

„Jao, Svetlana“, uzdahnuo je jednom nemoćno gledajući djevojku svojim plavim očima, „kako bi' ja sad voleo da te uvatim za tu tvoju sisu.“

Svetlana se ukočila od užasa. Siniša se ukočio od užasa. Djevojka s kojom je Siniša bio ukočila se od užasa. No, na posljertku, Vrapčetu se nešto kasnije na klupi u parku želja ipak ostvarila. Siniša ih je u toploj rujanskoj noći, u kojoj je čitavo Skopje mirisalo na mokru prašinu i pečene paprike, zlovoljno slušao kako uzdišu i stenju iz mraka. Njemu, stručnjaku za žensku intimu, njegova sramežljiva djevojka nije dala ni za ruku da je primi, nego su brbljali o Prevertu i *Malom princu* i pretvarali se da ne čuju pohotno cicanje iz grmlja.

Svakako je Siniši, kojega je Jugoslavenska narodna armija strpljivo čekala da završi fakultet, a onda nakon osam godina zaključila da joj zapravo nisu potrebne njegove medicinske usluge pa ga umjesto u neki ugodan, čist i zagrijan vojnički stacionar bacila u prašinu pješadijske čete,

bilo zabavno s Vrapčetom. Čitava bi mu ta zajebancija puno teže pala da nije bilo Ljube, ili da je ovome upalilo ono s pišanjem u krevet i emocionalnom nestabilnošću.

Uzgređ, sa septembarskom je klasom bio došao neki luđak iz Belog Manastira koji je poslije posjeta psihijatru stvarno pojeo pivsku flašu i umalo umro od unutrašnjeg krvarenja.

Mrak se već bio spustio pa je netko upalio svjetlo u spavaonici. Desetar Milčo se prebrojao, ustanovio da je na kartama izgubio upravo toliko da mu ostanu još četiri cigarete, dvije poslije večere, jedna prije spavanja i jedna sutra nakon doručka, pa je prepustio svoje mjesto Siniši, skinuo se u potkošulju i otišao na hodnik trenirati s nunčakama. Kada je otvorio vrata, u spavaonicu se ušuljao poznati miris mesnih okruglica, masne i paprene industrijske hrane koja je u karaulu dolazila u velikim neoznačenim – kao da je i to nekakva vojna tajna – konzervama od tri kilograma i koju bi kuhar samo istresao u lonac i podgrijao, servirajući je s raskuhanom rižom ili makaronima. Na zgužvanoj posteljini unaokolo regruti su kartali, svojim draganama pisali nježna pisma koja će poslije poprskati jeftinim dezodoransima, ili razmjenjivali nečiste i poderane, bogzna kada kupljene vestern-romane u kojima krezubi nasilnici nisu imali šanse protiv naočite čestitosti.

„Mišo, piše li snajka?“, upita Ljuba iznenada.

„Ne piše, majku mu!“, odgovori s drugog kraja sobe Miša nasmijano.

Miša Bajramović, nizak i debeljuškast Rom, koji je jedini među njima bio oženjen, prijazno bi se, gotovo

ulizički, nacerio svojim bijelim zubima uvijek kada bi mu se tko obratio.

„Ako, ako...“, rekao je Vrapče zadovoljno. „I ne treba da piše. Bolje da pere i da kuva nego da piše pisma. Je li tako, Mišo?“

„Pa jeste“, složi se Miša, koji bi se i inače slagao sa svime.

„Nego, sve nešto mislim kako to moram da te pitam“, nastavi Ljuba, „koliko si ti platio svoju nevestu?“

„Pa nisam je platio.“

„Nisi je platio?!“

„Nisam.“

„Džaba si je dobio?“

„Jeste.“

„U, jebote!“, začudi se Vrapče. „A ja sam mislio da vi Romi kupujete žene.“

„Ma, ne“, reče Bajramović, „to je bilo pre.“

„Kurac je bilo pre“, reče Ljuba Vrapče, „ja znam čoveka u Beogradu, jedan Saša, Ciganin, da izviniš, tako kao ti, inače je iz Vranja... Možda ga znaš?“

Miša odmahne glavom da ne zna Sašu iz Vranja.

„Prodaje čuke na Kalenić pijaci.“

„Šta prodaje?“, upita Siniša.

„Čuke, časovnike“, pojasni Ljuba Vrapče. „Iz Turske. Imitacije poznatih marki, lažnjake. Za male pare. A dobre čuke... E, šta sam počeo da pričam, on kad je hteo da se ženi, otišao dole kod svojih u Vranje i kupio ženu za dvadeset miliona.“

„Pa nije puno dao“, ogłosi se netko.

„To je bilo pre tri godine. Onda je to bila para, sa dva-deset miliona u to vreme mogao si auto da kupiš.“

„A on kupio ženu?“ , čudio se Siniša.

„Jeste“, reče Ljuba. „Pametan čovek. A ne ko moj čale. On petnaest miliona oročio u banci na četiri godine, i sad ima kurac.“

„Inflacija“, reče netko sućutno.

„Inflacija“, složi se Vrapče.

„Znaš, Mišo“, nastavi Vrapče, „baš nešto mislim, nije zgodno kad se čovek oženi pre vojske. Jebiga, tebe godinu dana nema kod kuće, a žena sama... rizik je to.“

Miša Ciganin sada se tjeskobno zagledao preda se. Očito je to bila tema o kojoj je puno razmišljao.

„Pazi da ne bi komšijsku decu 'ranio kada se vratiš kući“, reče Vrapče zloslutno. „Znaš kako ona pesma kaže: Ko te ljubi dok sam ja na straži!“

„E, burazeru“, reče Miša mračno, pokazujući dlanove s kratkim, debelim prstima, „ovim bi' je rukama ubio!“

„Dobro, jebiga, nije to baš nešto za što se ubija“, umiješa se sada Siniša.

„Kurac, nije. Ne znaš ti tu stvar, doktore“, reče Vrapče. „Za to se kod nas odma' sekira poteže.“

Siniša je dovoljno dobro poznao Vrapčeta da bi nazreo gotovo nezamjetni ton podrugljivosti u njegovu glasu.

„Je li tako, Vladika?!“, poviče Ljuba preko cijele sobe.

„Šta kažeš?!“, ogłosi se pozvani otegnutom, pastirskom intonacijom.

„Ako te žena vara, šta ćeš drugo neg da ubiješ kuravu?“ , upita Vrapče imitirajući crnogorski izgovor.

„Jest, bogami!“ , složi se Danilo, plećat momak iz nekakve vukojebine na Durmitoru. Svi su ga zvali Vladika, a njemu se, čini se, to sviđalo.

„Ja sam čuo tako za jednoga iz Bijelog Polja“, nastavi Ljuba, „što je spavao s komšijinom ženom dok je ovaj bio u vojsci. I to ne samo da je spavao nego žena ostala u drugom stanju s njim. Trojke joj napravio!“

„Trojke?!“, začudi se netko.

„Trojke!“, reče Vrapče sigurnim glasom.

Čitava spavaonica sada se utišala slušajući njegovo pripovijedanje. Siniša zamijeti kako je Miša Bajramović spustio glavu na jastuk i u očaju pokrio lice rukama.

„I sad, ovaj se vrati iz armije“, nastavi Vrapče, „i, fala kurcu, oće da ubije i nju i njega. Nju ubije, a on mu pobjegne kroz prozor.“

„A trojke?“

„Trojke smeste u dom za siročad, ali nisu one sad važne. Važan je ovaj što je pobego. Vladika, šta misliš gde je pobegao?!“

„Gdje?!“

Ljuba Vrapče napravi dramatsku stanku duboko uvlačeći dim cigarete. Sinišu je živo zanimalo što će sada izmisliti.

„U Španiju!“, kaže Ljuba. „Pobegao čovek u Španiju i tamo postao čuveni toreador.“

„Šta je posto?!“

„Toreador, borac s bikovima.“

„Je li to istina?“

„Živa istina. Cela Španija ga obožavala. El Montenegro ga zvali.“

„El Montenegro?“, zainteresira se Siniša.

„El Montenegro“, potvrdi Vrapče, „najhrabriji toreador u celoj istoriji španske koride.“

„Sereš!“, reče sada netko razumno.